

OUDER WESTLAND

In deze rubriek wordt teruggeblikt op een historische periode of gebeurtenis in Westland.

„Ik heb wel iets bijzonders met dat duingebied Ockenburgh, altijd gehad. Niet ver daarvandaan ben ik geboren in de Groen van Prinstererlaan, Post Loosduinen heette dat toen.” Aan het woord is Willem van der Ham, die een boek schreef over de roerige geschiedenis van Buitenplaats Ockenburgh.

▲ Willem van der Ham op het balkon van de Villa Ockenburgh. FOTO KAREL VAN DER BENT

▲ Ockenburgh in 1654. Gravure van Adriaen Matham naar een tekening van Arent Ravesteyn.

COLLECTIE RIJKSMUSEUM AMSTERDAM

Kleyn paleis, groot verhaal

Rien van den Anker

Ondanks ons telefonisch gesprek is het duidelijk dat Willem van der Ham op afstand eventjes wegdroomt naar zijn jeugd. Waarna hij uitgebreid vertelt dat hij als stadsjongetje, wonend aan de zuidgrens van Den Haag, met zijn moeder, broer en zus vaak ging wandelen in dat prachtige park vol bruggetjes en watertjes. „Dat is echt een plek uit mijn jeugd, daar krijg ik een bijzonder soort chauvinistisch gevoel van, nog steeds.”

De vraag was alleen maar geweest waarom hij als hoofdredacteur van een schrijverscollectief had meegewerkt aan het nieuwe boek *Een kleyn paleis* over de Haagse Buitenplaats Ockenburgh. Een bijna bijbeldik boek dat zaterdag officieel wordt gepresenteerd, door corona vijf maanden later dan oorspronkelijk gepland. Sociaal geograaf, historicus en journalist Van der Ham is zeker niet de enige met een Ockenburgh-gevoel. Menig Hagenaar en Westlander heeft dierbare herinneringen aan dat park. „Je kunt er heerlijk wandelen en verpozen. De landschappelijke variatie op een vrij gering oppervlak is heel groot. Het is een geliefd wandeloord.”

Liefde

De jeugdliefde van Willem bleef hangen. Ook toen hij Den Haag had verlaten en de liefde vlamde weer op toen hij er weer ging wonen. Als ware het een vriendin, hij bleef Ockenburgh beschermend in de gaten

houden. Ontdekte dat ze in verval raakte, besepte dat daar iets aan moest gebeuren, dat dit stukje cultuurhistorie moest worden gekoesterd. „Omdat het een belangrijke plek is voor Den Haag.” Van der Ham hoorde van een burgerinitiatief om het weer op te knappen, hij werd ter plekke vrijwilliger en ging doen wat menig journalist alleen maar kan doen: erover schrijven.

De Stichting tot behoud van de Historische Buitenplaats Ockenburgh had toen al plannen voor een boek, Willem van der Ham werd hoofdredacteur. „En toen kwam ik er ook achter dat dit landhuis, deze villa, zo verschrikkelijk veel geschiedenis herbergt. Fascinerend!”

Want de buitenplaats is behalve een plek van vele individuele herinneringen er ook een vol geschiedenis waar in de 18de en 19de eeuw veel gebeurde. Waar later, tijdens de Tweede

Wereldoorlog, letterlijk voor de deur werd gevochten en waar, toen er een jeugdherberg was gevestigd, veel prille liefdes opbloeden.

„Samen met een kleine kernredactie hebben we eerst een tijdspad in hoofdstukken uitgezet”, vertelt hij. „Daarna zijn we op zoek gegaan naar gekwalificeerde mensen die ook goed kunnen schrijven en die zich in de materie konden inleven.”

Elk hoofdstuk heeft een andere invalshoek. „Daardoor is het een roerige geschiedenis geworden die de plek van alle kanten belicht.” Zo wordt de archeologie beschreven, maar komen ook de bewoners na de eerste eigenaar Jacob Westerbaen aan bod. Boeiend is het hoofdstuk over de architectuur en verbouwingen van het landhuis en de versnippering van het landgoed. Dat geldt evenzeer voor de geschiedenis vlak voor de Tweede Wereldoorlog toen de villa

Dit landhuis herbergt zo veel geschiedenis, fascinerend!

–Willem van der Ham

onderdak gaf aan Duitse en Oostenrijkse vluchtelingenkinderen. Spannend is te lezen hoe Ockenburgh in mei 1940 het toneel was van de felle en harde gevechten met de Duitsers. Omdat er een vliegveld lag.

Jeugdherberg

Na de oorlog was Ockenburgh een succesvolle jeugdherberg en later ook een inspiratiebron voor talloze, soms maar raak levende, kunstenaars die de buitenplaats als antikraakplek bezet hielden. En daarmee, dat dan ook wel weer, menig geïnteresseerde projectontwikkelaar buiten de deur wisten te houden. Het laatste hoofdstuk vertelt het verhaal van het burgerinitiatief waarbij talloze Hagenaars en ook Westlanders hun ziel en zaligheid hebben gegeven om Ockenburgh weer Ockenburgh te maken zoals het er vandaag de dag uitziet.

Ook nu het boek klaar is, gaat Willem van der Ham nog geregeld op bezoek. Ongetwijfeld zal hij in de nabije toekomst het restaurant, dat inmiddels van de Kas naar de Villa is verhuisd, blijven bezoeken. „Nee, hoewel ik hou van de buitenplaats en de duinen eromheen, zou ik er niet willen wonen. Ik woon liever tussen de mensen. Maar misschien is het toch dat jeugdgevoel dat ik er elke keer wel weer even naartoe ga.”

‘Een kleyn paleis, De geschiedenis van de Haagse Buitenplaats Ockenburgh’, 29,99 euro, onder redactie van Willem van der Ham, Janet Pronk, Botine Koopmans en Heimerick Tromp.

OCKENBURGH

‘Een buiten’ was rage onder de rijken

Jacob Westerbaen kocht omstreeks 1638 een stuk duingrond waarop hij in het groen een buitenhuis bouwde dat hij zijn ‘kleyn paleis’ noemde. Dat was niet groot; latere eigenaren gaven het meer paleisachtige

allures. Ockenburgh is wel monumentaal met een lange oprijlaan door het park die eindigt bij het landhuis dat op een terp ligt. Toentertijd was het een rage onder rijken om zo’n ‘buiten’ te kopen, ook een plek

om aan de drukke en vervuilde stad te ontsnappen. Een buitenplaats mocht niet te ver van de stad liggen, reizen ging toen te voet, met paard en wagen of trekschuit. De locatie Ockenburgh was dus ideaal.

Veel buitenplaatsen zijn gesloopt, vooral door de groei van omliggende steden. Ockenburgh bleef dit lot bespaard. Wel hebben stukken van het oorspronkelijke landgoed een andere bestemming gekregen.